

شبکه‌های اجتماعی و هسته ارزشیابی‌های خود

زهرة شکرریز^۱، مه‌رناز احمدی^۲

^۱ کارشناس ارشد مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، ایران

^۲ استاد یار، روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، مجتمع ولیعصر (عج)، ایران

نام نویسنده مسئول:

زهرة شکرریز

مجله علمی پژوهش در علوم انسانی و تحقیقات میان رشته ای (سال پنجم)
شماره ۱۷ / پاییز ۱۳۹۸ / ص ۴۳-۲۹

چکیده

هدف پژوهش مطالعه رابطه شخصیت در قالب هسته ارزشیابی‌های خود با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در دو سطح تحولی دانش‌آموزان پایه یازدهم و دانشجویان بود. پژوهش از نوع توصیفی همبستگی است. جامعه آماری پژوهش دانش‌آموزان متوسطه مناطق آموزش و پرورش تهران و دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب (هر دو جنس) در سال تحصیلی ۹۵-۹۴ است. روش نمونه‌برداری، خوشه‌ای تصادفی و حجم نمونه ۳۰۰ نفر بود. داده‌ها از مقیاس‌های هسته ارزشیابی‌های خود شامل حرمت خود، خودکارآمدی تعمیم‌یافته، مسند مهارگری، روان‌آزردگی‌گرایی، آزمون وابستگی به اینترنت، یانگ، گردآوری شدند. تحلیل داده‌ها با اجرای آزمون‌های تحلیل رگرسیون چند متغیری و Z فیشر برای تبیین تفاوت‌ها دو جنس و دو گروه سنی و t مستقل برای مقایسه میانگین مقیاس‌های هسته ارزشیابی‌های خود و وابستگی به شبکه‌های اجتماعی انجام شد. نتایج نشان دادند همبستگی بین حرمت خود، خودکارآمدی تعمیم‌یافته، مسند مهارگری با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی منفی، معنادار و روان‌آزردگی‌گرایی با وابستگی مثبت، معنادار بود. در پسران رابطه هر چهار مقیاس با وابستگی معنادار بود. در دختران فقط رابطه مسند مهارگری با وابستگی معنادار نبود. مقایسه گروه‌های سنی رابطه مقیاس‌ها با وابستگی معنادار بود. رابطه حرمت خود با وابستگی در دانشجویان بیشتر از دانش‌آموزان بود. پس وابستگی به شبکه‌های اجتماعی از خلال هسته ارزشیابی‌های خود قابل تبیین است.

واژه‌های کلیدی: هسته ارزشیابی‌های خود، وابستگی به شبکه‌های اجتماعی، دانش‌آموز

مقدمه

امروزه ارتباط‌های افراد در جامعه از طریق اینترنت^۱ و شبکه‌های اجتماعی^۲ که بخشی از واقعیت زندگی است، صورت می‌گیرد. در دنیای امروز اثربخش‌ترین ابزار ارتباطی و اطلاعاتی در تمام قلمروهای علمی، تجاری، تعلیم و تربیت، فرهنگ، سیاست و... هستند (کاتارزینا و پرزمیسلاو، ۲۰۱۲). در سال‌های اخیر شبکه‌های اجتماعی به شدت مورد توجه اغلب مردم به خصوص دانش‌آموزان و دانشجویان قرار گرفته است. این شبکه‌ها با عضوگیری‌های رایگان، باعث جذابیت آن برای کاربران شده است (دوفور، ناديو و گانگن، ۲۰۱۴). به عقیده کوپر (۲۰۱۰) سه عاملی که باعث اصلی جذابیت شبکه‌های اجتماعی شده است، در دسترس بودن، با صرفه بودن و ناشناس ماندن است. کاربران شبکه‌های اجتماعی جنبه‌هایی از خود را که قبلاً پنهان نگه داشته‌اند، تجربه می‌کنند، این ویژگی موجب تسهیل فرآیند خود افشاگری^۳ در افراد می‌شود (کاس، ۲۰۱۵؛ بازاروا و چوی، ۲۰۱۴). امروزه، تعداد شبکه‌های اجتماعی به سرعت در حال افزایش است و کاربران به‌عنوان بخشی از زندگی روزمره، برای شناخت دیگران و معرفی خود به دیگران و ... از شبکه‌های اجتماعی مانند تلگرام^۴، اینستاگرام^۵، یوتیوب^۶، واتس‌آپ^۷، فیس‌بوک^۸، لاین^۹، وبلاگ‌ها، گوگل‌پلاس^{۱۰} و ... استفاده می‌کنند (بنونوتو، رودریگز، چا و آلمیدا، ۲۰۱۲). با همگانی شدن شبکه‌های اجتماعی و استفاده مفرط از آنها، آسیب‌شناسی^{۱۱} استفاده از این فناوری از جمله مساله وابستگی^{۱۲} شبکه‌های اجتماعی توجه روان‌شناسان و سایر پژوهشگران را به خود جلب کرده است (فلوروس، سیومیس و استوگینیدون، ۲۰۱۴). گلدبرگ (۱۹۹۶) از اولین کسانی بود که وابستگی به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی را نوعی اختلال^{۱۳} مطرح کرد و اصطلاح اختلال وابستگی به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی را ابداع و معیارهای تشخیصی آن را ثبت کرد (گونزالس، ۲۰۰۸). به‌طور کلی این اختلال را می‌توان نوعی استفاده از شبکه‌های اجتماعی تعریف کرد که مشکلات روان‌شناختی^{۱۴}، اجتماعی، درسی یا شغلی را در زندگی فرد ایجاد می‌کند (کاس و گریفیث، ۲۰۱۵). در پنجمین راهنمای تشخیصی آماری اختلال‌های روانی (DSM-5) وابستگی به شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان اختلال رسمی روانی معرفی شده است (انجمن روان‌پزشکی آمریکا، ۲۰۱۳). یانگ (۱۹۹۸) وجود حداقل چهار مورد از نشانه‌هایی را که در ادامه فهرست شده‌اند، برای تشخیص وابستگی به شبکه‌های اجتماعی ضروری می‌داند: اشتغال ذهنی در مورد شبکه‌های اجتماعی، فکر کردن درباره اتصال قبلی به شبکه‌های اجتماعی و انتظار کشیدن برای تماس مجدد بعدی، احساس گذراندن زمان بیشتر در شبکه‌های اجتماعی برای به‌دست آوردن مقدار رضایت بیشتر از آن، عدم موفقیت در مهار^{۱۵}، توقف یا کم کردن استفاده از شبکه‌های اجتماعی، به هنگام قطع و یا کم کردن استفاده از شبکه‌های اجتماعی احساس ناآرامی، افسردگی^{۱۶} یا بدخلقی کردن^{۱۷}، فرد بیشتر از زمانی که قصد دارد، از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کند، فرد به-خاطر استفاده از شبکه‌های اجتماعی، فرصت‌های شغلی و روابط اجتماعی مهم خود را از دست می‌دهد، دروغ‌گویی به اعضای خانواده، روان‌درمانگر یا افراد دیگر در مورد مدت زمان استفاده از شبکه‌های اجتماعی، استفاده از شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان راهی برای فرار از مشکل‌ها یا مسائلی مثل افسردگی و ناامیدی. علت وابستگی زیاد کاربران، برای فرار از مشکل‌ها یا احساس‌های آزاردهنده است (گریفیث، ۲۰۱۰). پژوهش‌های مختلفی در زمینه وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با روی‌آوردهای گوناگون صورت پذیرفته است. دسته‌ای از این پژوهش‌ها به بررسی رابطه ویژگی‌های جمعیت‌شناختی^{۱۸} با این سازه^{۱۹} پرداخته‌اند. وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با متغیرهای جمعیت‌شناختی از جمله جنس، سن، تحصیل، شغل رابطه معناداری دارد (لی، لی و کوون، ۲۰۱۱). به عنوان مثال یانگ (۲۰۰۹) نشان داد،

۱. Internet
 ۲. social networks.
 ۳. self-disclosure
 ۴. telegram
 ۵. instagram
 ۶. youtube
 ۷. whats app
 ۸. facebook
 ۹. line
 ۱۰. google plus
 ۱۱. pathology
 ۱۲. addiction
 ۱۳. disorder
 ۱۴. Psychological
 ۱۵. control
 ۱۶. depression
 ۱۷. temper tantrums
 ۱۸. demography
 ۱۹. construct

جنس در وابستگی به شبکه‌های اجتماعی تأثیرگذار است. به اعتقاد او زنان بیش از مردان به دنبال روابط دوستانه صمیمی در فضای مجازی هستند (هافرکامپ و کرامر، ۲۰۱۱). نتایج نشان داد وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در دانشجویان دختر و پسر منجر به عادات منفی، کاهش نمرات، کاهش عملکردهای اجتماعی شدن و غیره دارد (گک، ۲۰۱۶). در پژوهش دیگری در باب وابستگی به شبکه‌های اجتماعی بدین نتیجه رسیدند که افراد با موقعیت اقتصادی و اجتماعی بالاتر و افراد دارای تحصیل بالاتر، بیشتر در معرض این اختلال قرار دارند. افرادی که وقت بیشتر و آزادتری دارند، مانند افرادی که در خانه هستند و دانشجویان دانشگاه در خوابگاه‌ها، با احتمال بیشتری در معرض وابستگی به شبکه‌های اجتماعی هستند. نتایج نشان داد که میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در بین دانش‌آموزان زیاد بوده و این مسئله سبب افت میزان تحصیلی دانش‌آموزان شده است. تفاوت معناداری بین دختران و پسران در میزان انگیزه و استفاده از شبکه‌های اجتماعی وجود دارد (شکرافشان، عسکرزاده، باقری، ۱۳۹۶). نتایج نشان داد استفاده مفرط از شبکه‌های اجتماعی، اهمال کاری، انتظارات زیاد از دیگران، فقدان کنترل و غفلت از زندگی در زمان استفاده با هراس اجتماعی رابطه‌ی معنادار و مستقیم و سلامت معنوی و رضایت از زندگی رابطه‌ی معنادار و معکوس دارد (قاسمی، مقدم زاده، ۱۳۹۶). به بیان یانگ (۲۰۰۹) ۵ تا ۱۰ درصد از جمعیت آنلاین جهان در دوره مطالعه وی وابسته به شبکه‌های اجتماعی بودند و حدود ۵۴ درصد از آنها نیز سابقه اضطراب^{۲۰} و نگرانی داشته‌اند. پایگاه اطلاع‌رسانی اینترنتی سیتنا^{۲۱}؛ در تازه‌ترین آمار منتشره خود، خبر از حضور ۳/۲ میلیارد کاربر شبکه‌های اجتماعی در جهان در ابتدای سال ۲۰۱۶ میلادی رسیده است و بیش از ۴۳ درصد از جمعیت جهان آنلاین بوده و به شبکه‌های اجتماعی دسترسی دارند. گروه دیگری از پژوهش‌ها، رابطه وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با دامنه‌ای از مسائل روان‌شناختی نظیر هویت‌یابی^{۲۲}، هیجان‌خواهی، هوش هیجانی^{۲۳}، سبک دلبستگی^{۲۴}، سبک‌های مقابله^{۲۵} در برابر تنیدگی و دیگر عوامل فردی پرداخته‌اند. وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با اختلال‌های دوقطبی^{۲۶} و افسردگی نیز مرتبط است (پودار، سایید و میترا، ۲۰۱۵). اورزاک (۱۹۹۹) وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را نوعی اختلال در نظر می‌گیرد، به نظر او همه کسانی که شبکه‌های اجتماعی دارند، در معرض وابستگی به آن هستند، و افراد خجالتی، افسرده، تنها و بی‌حوصله آسیب‌پذیری بیشتری دارند. وابستگی به شبکه‌های اجتماعی، اثرهای منفی و مخرب بر سلامت روانی^{۲۷} جوانان نشان داده، وابستگی به شبکه‌های اجتماعی رابطه معنادار با پرخاشگری^{۲۸}، مختل شدن عملکرد و روابط خانواده کاربران وابسته، پیشرفت تحصیلی، اختلال خواب و عدم تمرکز دارد (لوپز فرناندز، ۲۰۱۵). به نظر می‌رسد، از عواملی که می‌تواند در وابستگی به شبکه‌های اجتماعی نقش داشته باشد، رگه‌های شخصیتی هستند. رگه‌های شخصیتی، عوامل پایداری هستند، که از موقعیتی به موقعیت دیگر چندان تغییر نمی‌کنند. آنها گرایش‌های با ثبات و با دوام پاسخ‌دهی^{۲۹} به شیوه یکسان به محرک‌های مختلف هستند، که پیش‌بینی‌کننده رفتار فرد در موقعیت‌های مختلف هستند (شولتز^{۳۰} و شولتز^{۳۱}، ۱۳۸۴). ارزشیابی‌های هسته‌ای خود^{۳۲} در قالب یک سازه شخصیتی یکپارچه، منعکس‌کننده باورهای بنیادین افراد درباره خود و کنش‌وری دنیای خویش است که در ارزیابی از قابلیت‌ها و صلاحیت‌های خویش و احساس کلی زندگی خوب متجلی می‌گردد (جاج، ۲۰۰۹). این سازه معرف یک مفهوم گسترده مکنون است که بر محور چهار رگه حرمت خود^{۳۳}، خودکارآمدی تعمیم‌یافته^{۳۴}، روان‌آزردگی‌گرایی^{۳۵} و مسند مهارگری^{۳۶} استوار است (جاج و کامیر مولر، ۲۰۱۲ نقل از نعمت‌طاووسی، ۱۳۹۲). حرمت خود به منزله گسترده‌ترین و بنیادی‌ترین ارزشیابی از خود، به

. anxiety^{۲۰}. Citna. ir^{۲۱}. identity^{۲۲}. emotion intelligence^{۲۳}. style attachment^{۲۴}. styles chrcking^{۲۵}. bipolar affective disorder^{۲۶}. compos psyche^{۲۷}. aggressive^{۲۸}. responsiveness^{۲۹}. Schultz, D.^{۳۰}Schultz, C. A.^{۳۱}. core self-evaluations^{۳۲}. self-esteem^{۳۳}. generalized self-efficacy^{۳۴}. neuroticism^{۳۵}. locus of control^{۳۶}

ارزیابی‌های افراد از خود اشاره می‌کند و ارتباط تنگاتنگی با فرایندهای شناختی^{۳۷}، عاطفی^{۳۸} و رفتاری^{۳۹} دارد (دیلماک و اکسی، ۲۰۰۸). خودکارآمدی تعمیم‌یافته به منزله قضاوت کلی فرد درباره توانایی خود در انجام امور و مقابله موفقیت‌آمیز با موقعیت‌های دشوار است. مسند مهارگری، باور به توانایی خود درباره تاثیر بر محیط است. مسند مهارگری درونی شامل منظومه‌ای از باورهاست که مبین آن است که پیامدها و محیط فرد مهارشدنی است در حالی که مسند مهارگری بیرونی متضمن احساس بیپه‌ودگی و درماندگی است (هابفال^{۴۰}، ۱۹۸۹). نقل از کامبر مولر، جاج و اسکات، ۲۰۰۹). گروه دیگری از پژوهش‌ها به بررسی رابطه وابستگی به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی با رگه‌های شخصیتی^{۴۱} کاربران پرداخته‌اند (سرویدو، ۲۰۱۴)، که بر این باور است که فضای مجازی فرصت‌های جدیدی برای نمایش و معرفی شخصیت در اختیار کاربران قرار می‌دهند (سانتوس، ناردی و کینگ، ۲۰۱۵). با بررسی تعامل خصیصه‌های شخصیتی کاربران و نحوه تعامل‌های اجتماعی آنها مشاهده شد افراد درون‌گرد^{۴۲} و روان‌آزوده، خود واقعی را در تعامل‌های چهره به چهره نشان می‌دهند. کاه (۲۰۱۵) عنوان کرد استفاده بیش از اندازه از اینترنت، منجر به گوشه‌گیری و انزوای اجتماعی و کاهش روابط با اعضای خانواده و احساس تنهایی بیشتر می‌شود. با توجه به آن‌چه در مورد استفاده بسیار گسترده از شبکه‌های اجتماعی بیان شد و با در نظر گرفتن اینکه بروز و شیوع وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در گروه‌های دانش‌آموزان و دانشجویان رو به افزایش است، مساله پژوهش حاضر این است که آیا هسته ارزشیابی‌های خود با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی رابطه دارد؟ آیا این رابطه در دو جنس و دو سطح تحولی دانش‌آموز و دانشجوی تفاوت دارد؟ پرسش‌های پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است:

- آیا هسته ارزشیابی‌های خود، حرمت خود، خودکارآمدی تعمیم‌یافته، مسند مهارگری، روان‌آزردگی‌گرایی با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی رابطه دارد؟

- آیا این رابطه در دو جنس تفاوت دارد؟

- آیا این رابطه در دانش‌آموزان و دانشجویان تفاوت دارد؟

تعریف متغیرها

الف) شبکه‌های اجتماعی

شبکه‌های اجتماعی، جوامع مجازی هستند که افراد به صورت گروهی با یکدیگر ارتباط دارند و مواردی مانند اطلاعات، نیازمندی‌ها، فعالیت‌ها و افکار خود را به اشتراک می‌گذارند. شبکه‌های اجتماعی رابطه بسیار نزدیک و مستقیم با فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات دارند (کریشنامورتی^{۴۴} و ویلز^{۴۵}، ۲۰۱۰). در این پژوهش، منظور از شبکه‌های اجتماعی عبارت است از شبکه‌های پر کاربرد از جمله تلگرام، اینستاگرام، لاین، واتساپ، وایبر و فیس‌بوک است.

ب) وابستگی به شبکه‌های اجتماعی

گرفیث (۲۰۱۰) معتقد است که هرگاه استفاده از شبکه‌های اجتماعی به کمتر از ۱۹ ساعت در هفته برسد، فرد به شکل طبیعی از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کند؛ بنابراین از نظر گرفیث، فردی که بیش از ۱۹ ساعت در هفته از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کند، وابسته به شبکه‌های اجتماعی است. یانگ (۱۹۹۸) نیز اشاره می‌کند که فرد وابسته به شبکه‌های اجتماعی کسی است که حداقل ۳۸ ساعت در هفته یا هشت ساعت در روز وقت خود را صرف استفاده می‌کند.

ج) هسته ارزشیابی‌های خود

هسته ارزشیابی خود به منزله ارزیابی‌های بنیادی و ارزیابی‌کننده است؛ ارزشیابی‌هایی که افراد در مورد خود به دست می‌آورند (جاج و دیگران، ۲۰۰۹). در این پژوهش هسته ارزشیابی‌های خود بر اساس نمره فرد در چهار مقیاس هسته ارزشیابی‌های خود؛ مقیاس حرمت خود روزنبرگ^{۴۶} (۱۹۶۵)، مقیاس روان‌آزردگی‌گرایی سیاهه شخصیت آیزنک^{۴۷} (آیزنک و آیزنک، ۱۹۶۸)، مقیاس خودکارآمدی تعمیم‌یافته^{۴۸} (GSES؛ جاج و دیگران، ۱۹۹۸) و مقیاس درونی بودن، افراد قدرتمند و شانس^{۴۹} (IPC؛ لوینسون، ۱۹۸۱) مشخص می‌شود.

^{۳۷} cognitive

^{۳۸} affective

^{۳۹} behaviore

^{۴۰} Hobfoll, S. E.

^{۴۱} personality traits

^{۴۲} introvert

^{۴۳} extravert

^{۴۴} .. Krishnamurthy, B

^{۴۵} . Wills, C. E.

^{۴۶} . Rosenberg Self-Esteem Scale

روش

طرح پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش شامل دانش‌آموزان پایه یازدهم مناطق آموزش و پرورش تهران و دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب (هر دو جنس) در سال تحصیلی ۹۶-۹۵ است. روش نمونه‌برداری، خوشه‌ای (دانشکده، منطقه ۴ دخترانه و منطقه ۹ پسرانه آموزش و پرورش) چند مرحله‌ای و تصادفی و حجم نمونه بر اساس کلاین (۲۰۱۰) و با توجه به تعداد شاخص‌های مورد مطالعه، ۳۰۰ نفر (۱۵۰ دانش‌آموز، ۱۵۰ دانشجوی) بود، که با در نظر گرفتن ریزش احتمالی و افزایش دقت، نمونه‌ای متشکل از ۱۸۸ نفر دانش‌آموز پایه یازدهم متوسطه (۸۰ دختر و ۱۰۸ پسر) با میانگین سنی ۱۷ سال و ۱۸۶ نفر دانشجوی (۸۵ دختر و ۱۰۱ پسر) با میانگین سنی ۳۱ سال انتخاب شدند و سپس ۳۸ فرم ناقص از دانش‌آموزان و ۳۶ فرم ناقص از دانشجویان حذف شدند.

ابزار پژوهش

۱) **آزمون وابستگی به اینترنت^{۵۰} (یانگ، ۱۹۹۸):** با این توضیح که به جای واژه اینترنت در همه ماده‌های آزمون اصطلاح شبکه‌های اجتماعی جایگزین شده است. گزاره‌های این آزمون، بر اساس ملاک‌های پنج‌گانه نسخه راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی تجدیدنظر شد، و هدف آن سنجش مقدار وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در افراد مختلف است. یانگ (۱۹۹۸) اعتبار درونی آزمون را بالاتر از ۰/۹۲ گزارش کرده است. ویدیانتو و مک‌موران (۲۰۰۴) روایی صوری این آزمون را بسیار بالا دانستند. در ایران علوی، جنتی‌فرد، اسلامی و رضایپور (۱۳۹۰) اعتبار آزمون را به روش بازآزمایی و دو نیمه‌کردن به ترتیب ۰/۸۲ و ۰/۷۲ به دست آوردند و بر روایی محتوایی آن تأکید کردند. در پژوهش حاضر محاسبه همسانی درونی آزمون با استفاده از ضرایب آلفای کرونباخ برای آزمون وابستگی به شبکه‌های اجتماعی ۰/۸۸ بود.

۲) **مقیاس هسته ارزشیابی‌های خود (جاج، لاک و دورهام، ۱۹۹۷):** به منزله یک سازه مرتبه بالاتر بر اساس چهار مقیاس شامل مقیاس حرمت خود روزنبرگ ۵۱ (۱۹۶۵)، مقیاس خودکارآمدی تعمیم‌یافته ۵۲ (GSES: جاج، لاک، دورهام و کلورگر، ۱۹۹۸)، مقیاس درونی‌بودن، افراد قدرتمند و شانس ۵۳ (IPC: لوینسون، ۱۹۸۱)، و مقیاس روان‌آزردگی‌گرایی سیاهه شخصیت آیزنک ۵۴ (آیزنک و آیزنک، ۱۹۶۸)، ارزیابی می‌شود. پاسخ‌دهندگان مقدار موافقت خود را با هر یک از ۳۸ ماده مقیاس‌ها پاسخ می‌دهند. اعتبار مقیاس حرمت خود را بین ۰/۷۷ و ۰/۸۸ برآورد کرده‌اند و روایی آن را مورد تایید قرار داده‌اند. محمدی (۱۳۸۴) اعتبار این مقیاس را با سه روش آلفای کرونباخ، بازآزمایی و دو نیمه‌کردن به ترتیب به ۰/۶۹، ۰/۷۸ و ۰/۶۸ و روایی همزمان آن را مناسب گزارش کرده است. برای مقیاس خودکارآمدی تعمیم‌یافته متوسط اعتبار برابر با ۰/۸۵ گزارش شده است (جاج و دیگران، ۲۰۰۳). جاج و دیگران (۱۹۹۸) روایی این اعتبار را قابل قبول گزارش کرده‌اند. در نمونه ایرانی، همبستگی بین خودکارآمدی تعمیم‌یافته با حرمت خود، مسند مهارگری و روان‌آزردگی‌گرایی به ترتیب برابر با ۰/۶۲، ۰/۴۸ و ۰/۶۱ معنادار گزارش شده است. ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس نیز برابر با ۰/۸۰ به دست آمده است (نعمت‌طاوسی و اکبرزاده حوری، ۱۳۹۱). برای مقیاس روان‌آزردگی‌گرایی متوسط اعتبار ۰/۸۳ گزارش شده است (کاروسو، ویتکیوویتیز، بلکورت دیتلوف و گوتلیب، ۲۰۰۱). همبستگی بین روان‌آزردگی‌گرایی و حرمت خود، خودکارآمدی تعمیم‌یافته، مسند مهارگری و عاطفه مثبت برابر با ۰/۴۴، ۰/۶۱، ۰/۳۳ و ۰/۲۳ معنادار و ضریب آلفای کرونباخ آن نیز ۰/۸۹ گزارش شد. برای مقیاس درونی‌بودن، افراد قدرتمند و شانس اعتبار این مقیاس را ۰/۸۵ گزارش کردند (جاج و دیگران، ۱۹۹۸). در نمونه ایرانی نیز همبستگی بین مسند مهارگری با حرمت خود، خودکارآمدی تعمیم‌یافته، روان‌آزردگی‌گرایی و خلق مثبت برابر با ۰/۳۶، ۰/۴۸، ۰/۳۳ و ۰/۲۸ معنادار و ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس برابر با ۰/۴۲ به دست آمد (نعمت‌طاوسی و اکبرزاده حوری، ۱۳۹۱). در پژوهش حاضر محاسبه همسانی درونی با استفاده از ضرایب آلفای کرونباخ برای مقیاس‌های حرمت خود، خودکارآمدی، مسند مهارگری و روان‌آزردگی‌گرایی به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۱۷، ۰/۴۳ و ۰/۸۵ بود.

^{۴۷} Eysenck Personality Inventory Neuroticism Scale

^{۴۸} Generalized Self-Efficacy Scale (GSES)

^{۴۹} Internality, Powerful others and Chance Scale (IPC)

^{۵۰} Internet Addiction Test (IAT)

^{۵۱} Rosenberg Self-Esteem Scale

^{۵۲} Generalized Self-Efficacy Scale (GSES)

^{۵۳} Internality, Powerful others and Chance Scale (IPC)

^{۵۴} Eysenck Personality Invernality

یافته‌ها

به منظور توصیف داده‌ها، نخست میانگین و انحراف استاندارد، همچنین کمینه و بیشینه نمره‌های آزمودنی‌ها در مقیاس‌های هسته ارزشیابی‌های خود: حرمت خود، خودکارآمدی، مسند مهارگری و روان‌آزردگی‌گرایی و وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱ شاخص‌های توصیفی نمره مقیاس‌های هسته ارزشیابی خود و وابستگی به شبکه‌های اجتماعی

متغیر	پسر		دختر		دانش‌آموز		دانشجو		کل	
	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M
حرمت خود	۶/۵۷	۳۴/۷۶	۷/۱۶	۳۴/۳۰	۷/۱۹	۳۶/۱۸۹	۶/۳۸	۳۵/۵۹	۶/۹۱	۳۵/۵۹
خودکارآمدی تعمیم‌یافته	۳/۴۹	۲۶/۸۵	۳/۴۹	۲۶/۸۴	۳/۷۱	۲۷/۳۱	۳/۲۶	۲۷/۰۸	۳/۴۹	۲۷/۰۸
مسند مهارگری	۴/۵۰	۲۷/۵۲	۴/۷۰	۲۷/۴۲	۴	۲۶/۴۲	۵/۱۶	۲۶/۹۲	۴/۶۴	۲۶/۹۲
روان- آزردگی- گرایی	۱۰/۶۸	۳۳/۹۳	۱۰/۱۶	۳۵/۵۰	۱۰/۰۲	۳۱/۹۲	۱۰/۵۱	۳۳/۷۱	۱۰/۴۱	۳۳/۷۱
وابستگی به شبکه‌های اجتماعی	۱۷/۰۸	۴۶/۴۶	۱۵/۳۳	۴۶/۸۴	۱۷/۸۴	۳۷/۵۶	۱۴/۲۱	۴۲/۲۰	۱۶/۷۶	۴۲/۲۰

ضرایب همبستگی در جدول ۲ نشان می‌دهند که رابطه نمره وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با حرمت خود ($r=0/35, P<0/001$)، خودکارآمدی تعمیم‌یافته ($r=0/32, P<0/05$) و مسند مهارگری ($r=-0/13, P<0/05$) منفی و معنادار که بیانگر آن است که با افزایش نمره این متغیرها، نمره وابستگی به شبکه‌های اجتماعی کاهش می‌یابد و با روان‌آزردگی‌گرایی ($r=0/36, P<0/001$) مثبت و معنادار است که بیانگر آن است که با افزایش نمره این متغیر، نمره وابستگی به شبکه‌های اجتماعی نیز افزایش می‌یابد.

جدول ۲ ماتریس همبستگی بین مقیاس‌های هسته ارزشیابی خود با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی

	۱	۲	۳	۴	۵
۱. حرمت خود	۱				
۲. خودکارآمدی تعمیم‌یافته	**0/41	۱			
۳. مسند مهارگری	**0/20	**0/23	۱		
۴. روان‌آزردگی‌گرایی	**0/50	**0/37	-0/06	۱	
۵. وابستگی به شبکه‌های اجتماعی	**0/35	**0/32	**0/13	**0/36	۱

** همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنادار است * همبستگی در سطح ۰/۰۵ معنادار است

با توجه به تایید مقدار آماره دوربین و اتسون و همچنین نتایج آزمون کالموگروف اسمیرنوف تحلیل رگرسیون انجام و نتایج در جدول ۳ ارائه شد. تحلیل رگرسیون در جدول ۳ حاکی از قابلیت مقیاس‌های هسته ارزشیابی‌های خود در تبیین واریانس وابستگی به شبکه‌های اجتماعی است. بر اساس ضریب تعیین به دست آمده مقیاس‌های هسته ارزشیابی‌های خود ۱۹ درصد از واریانس وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را تبیین می‌کند. در نتیجه مقیاس‌های هسته ارزشیابی‌های خود پیش‌بینی‌کننده مناسبی برای وابستگی به شبکه‌های اجتماعی هستند.

جدول ۳ خلاصه تحلیل رگرسیون برای پیش بینی وابستگی به شبکه‌های اجتماعی بر اساس نمره هسته ارزشیابی خود (کل نمونه)

متغیر	R	R ²	SE	D	F	sig
وابستگی به شبکه‌های اجتماعی	۰/۴۴	۰/۱۹	۱۵/۰۹	۱/۶۵	۱۸/۳۷	۰/۰۰

نتایج جدول ۴ حاکی از آن است که مقیاس‌های حرمت خود، خودکارآمدی تعمیم‌یافته و روان‌آزردگی گزایی قابلیت تبیین واریانس وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را دارند. از آنجایی که مقدار سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۱ است فرض تساوی این ضرایب با عدد صفر رد می‌شود و نباید آنها را از معادله رگرسیون خارج کرد. به عبارت دیگر این متغیرهای پیش‌بین در متغیر ملاک سهم دارند. ضرایب استاندارد شده بتا نشان می‌دهد که روان‌آزردگی گزایی دارای تاثیر بیشتری است زیرا به ازای یک واحد تغییر در این متغیر، ۰/۲۱ تغییر در وابستگی به شبکه‌های اجتماعی ایجاد می‌شود.

جدول ۴ ضرایب رگرسیون برای پیش‌بینی وابستگی به شبکه‌های اجتماعی بر اساس نمره هسته ارزشیابی خود (کل نمونه)

	B	SE	β	t	Sig
مقدار ثابت	۷۱/۱۲	۱۰/۴۴		۶/۸۱**	۰/۰۰۰
حرمت خود	-۰/۴۲	۰/۱۵	-۰/۱۷	-۲/۷۷**	۰/۰۰۶
خودکارآمدی تعمیم‌یافته	-۰/۷۶	۰/۲۸	-۰/۱۶	-۲/۶۷**	۰/۰۰۸
مسند مهارگری	-۰/۷۱	۰/۱۹	-۰/۰۴	-۰/۸۷	۰/۳۸۲
روان‌آزردگی گزایی	۰/۳۴	۰/۱۰	۰/۲۱	۳/۴۵**	۰/۰۰۱

** همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنادار است

ضرایب همبستگی در دو جنس در جدول ۵ نشان می‌دهند که رابطه نمره وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با حرمت خود ($r=-0/35, P<0/001$)، خودکارآمدی تعمیم‌یافته ($r=-0/29, P<0/001$) منفی و معنادار که بیانگر آن است که با افزایش نمره این متغیرها، نمره وابستگی به شبکه‌های اجتماعی کاهش می‌یابد و روان‌آزردگی گزایی ($r=0/32, P<0/001$) در دختران مثبت و معنادار که بیانگر آن است که با افزایش نمره این متغیر، نمره وابستگی به شبکه‌های اجتماعی نیز افزایش می‌یابد و با مسند مهارگری ($P>0/05$)، معنادار نیست. همچنین نتایج ضرایب همبستگی در پسران نیز مانند کل نمونه است.

برای تعیین تفاوت بین ضرایب همبستگی در دو جنس از آزمون Z فیشر استفاده شد. نتایج نشان دادند بین ضرایب همبستگی وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با حرمت خود ($Z=0/19, P>0/05$)، خودکارآمدی تعمیم‌یافته ($Z=0/48, P>0/05$)، مسند مهارگری ($Z=1/5, P>0/05$) و روان‌آزردگی گزایی ($Z=0/79, P>0/05$) در بین دختران و پسران تفاوت معنادار وجود ندارد.

جدول ۵ ماتریس همبستگی بین مقیاس‌های هسته ارزشیابی خود با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در دو جنس

	۱	۲	۳	۴	۵
۱. حرمت خود	۱	**۰/۴۱	*۰/۱۹	**۰/۵۲	**۰/۳۵
۲. خودکارآمدی تعمیم‌یافته	**۰/۴۰	۱	۰/۱۴	**۰/۳۷	**۰/۲۹
۳. مسند مهارگری	**۰/۲۶	**۰/۳۵	۱	-۰/۰۴	-۰/۰۸
۴. روان‌آزردگی‌گرایی	**۰/۴۷	**۰/۳۷	-۰/۰۹	۱	**۰/۳۲
۵. وابستگی به شبکه‌های اجتماعی	**۰/۳۳	**۰/۳۴	**۰/۲۵	**۰/۴۰	۱

** همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنادار است * همبستگی در سطح ۰/۰۵ معنادار است

توجه: ضرایب بالای قطر مربوط به دختران و ضرایب پایین قطر مربوط به پسران است

با توجه به تایید مقدار آماره دوربین واتسون و همچنین نتایج آزمون کالموگروف اسمیرنوف تحلیل رگرسیون انجام و نتایج در جدول ۶ ارائه شد. نتایج تحلیل رگرسیون در جدول ۶ در دختران و پسران حاکی از قابلیت مقیاس‌های هسته ارزشیابی‌های خود در تبیین واریانس وابستگی به شبکه‌های اجتماعی است. بر اساس ضریب تعیین به‌دست آمده مقیاس‌های هسته ارزشیابی‌های خود در دختران ۱۷ درصد و در پسران ۲۴ درصد از واریانس وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را تبیین می‌کند. در نتیجه مقیاس‌های هسته ارزشیابی‌های خود پیش‌بینی-کننده مناسبی برای وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در هر دو جنس هستند.

جدول ۶ خلاصه تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی وابستگی به شبکه‌های اجتماعی بر اساس نمره هسته ارزشیابی خود در دو جنس

گروه	R	R ²	SE	D	F	sig
دختر	۰/۴۱	۰/۱۷	۱۴/۱۰	۱/۹۰	۱۰/۰۱	۰/۰۰
پسر	۰/۴۹	۰/۲۴	۱۵/۰۸	۱/۶۵	۱۱/۵۴	۰/۰۰

نتایج جدول ۷ حاکی از آن است که مقیاس حرمت خود در دختران قابلیت تبیین واریانس وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را دارد. از آن جایی که مقدار سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵ است فرض تساوی این ضریب با عدد صفر رد می‌شود و نباید آن را از معادله رگرسیون خارج کرد. به عبارت دیگر این متغیر پیش‌بین در متغیر ملاک سهم دارد. ضریب استاندارد شده بتا نشان می‌دهد که به ازای یک واحد تغییر در این متغیر، ۰/۲۱- تغییر در وابستگی به شبکه‌های اجتماعی ایجاد می‌شود.

نتایج در رابطه با پسران حاکی از آن است که مقیاس‌های روان‌آزردگی‌گرایی و مسند مهارگری قابلیت تبیین واریانس وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را دارد. از آن جایی که مقدار سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵ است فرض تساوی این ضرایب با عدد صفر رد می‌شود و نباید آنها را از معادله رگرسیون خارج کرد. به عبارت دیگر این متغیرهای پیش‌بین در متغیر ملاک سهم دارند. ضرایب استاندارد شده بتا نشان می‌دهد که روان‌آزردگی‌گرایی دارای تاثیر بیشتری است زیرا به ازای یک واحد تغییر در این متغیر، ۰/۳۰ تغییر در وابستگی به شبکه‌های اجتماعی ایجاد می‌شود.

جدول ۷ ضرایب رگرسیون برای پیش بینی وابستگی به شبکه های اجتماعی بر اساس مقیاس های هسته ارزشیابی خود در دو جنس

گروه	B	SE	β	t	Sig
دختر	۶۳/۰۹	۱۳/۶۳		۴/۶۲**	۰/۰۰
	-۰/۴۵	۰/۱۹	-۰/۲۱	-۲/۳۱**	۰/۰۲
	-۰/۶۱	۰/۳۷	-۰/۱۴	-۱/۶۵	۰/۱۰
	۰/۲۴	۰/۱۳	۰/۱۶	۱/۸۰	۰/۰۷
پسر	۷۳/۰۶	۱۴/۴۰		۵/۰۷*	۰/۰۰
	-۰/۲۲	۰/۲۲	-۰/۰۸	-۰/۹۹	۰/۳۲
	-۰/۶۸	۰/۴۱	-۰/۱۴	-۱/۶۵	۰/۱۰
	۰/۴۸	۰/۱۳	۰/۳۰	۳/۵۳**	۰/۰۰۱
	-۰/۶۰	۰/۲۹	-۰/۱۵	-۲/۰۱*	۰/۰۴

** همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنادار است. * همبستگی در سطح ۰/۰۵ معنادار است.

نتایج ضرایب همبستگی در سطوح تحولی دانش آموز و دانشجو در جدول ۸ نشان می دهند که رابطه نمره وابستگی به شبکه های اجتماعی با حرمت خود، خودکارآمدی تعمیم یافته، مسند مهارگری منفی و معنادار که بیانگر آن است که با افزایش نمره این متغیرها، نمره وابستگی به شبکه های اجتماعی کاهش می یابد و روان آزردهی گرای مثبت و معنادار که بیانگر آن است که با افزایش نمره این متغیر، نمره وابستگی به شبکه های اجتماعی نیز افزایش می یابد.

برای تعیین تفاوت بین ضرایب همبستگی در دو گروه سنی از آزمون Z فیشر استفاده شد. نتایج نشان دادند بین ضرایب همبستگی وابستگی به شبکه های اجتماعی با خودکارآمدی تعمیم یافته ($z=۰/۳۸, P>۰/۰۵$)، مسند مهارگری ($z=۰/۰۹, P>۰/۰۵$) و روان آزردهی - گرای ($z=۰/۱, P>۰/۰۵$) در بین دانش آموزان و دانشجویان تفاوت معنادار وجود ندارد. اما بین ضرایب همبستگی وابستگی به شبکه های اجتماعی با حرمت خود ($z=۱/۷۵, P<۰/۰۵$) در بین دانش آموزان و دانشجویان تفاوت معنادار وجود دارد. همبستگی در دانشجویان بیشتر از دانش آموزان است.

جدول ۸ ماتریس همبستگی بین مقیاس های هسته ارزشیابی خود با وابستگی به شبکه های اجتماعی در دانش آموزان و دانشجویان

	۱	۲	۳	۴	۵
۱. حرمت خود	۱	**۰/۳۵	*۰/۱۷	**۰/۳۸	**۰/۲۵
۲. خودکارآمدی تعمیم یافته	**۰/۴۷	۱	*۰/۱۸	**۰/۳۲	**۰/۳۳
۳. مسند مهارگری	**۰/۲۸	**۰/۳۱	۱	-۰/۰۴	-۰/۱۸*
۴. روان آزردهی گرای	**۰/۵۹	**۰/۴۲	-۰/۱۱	۱	**۰/۳۳
۵. وابستگی به شبکه های اجتماعی	**۰/۴۳	**۰/۲۹	*۰/۱۷	**۰/۳۴	۱

** همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنادار است. * همبستگی در سطح ۰/۰۵ معنادار است.

توجه: ضرایب بالای قطر مربوط به دانش آموزان و ضرایب پایین قطر مربوط به دانشجویان است.

با توجه به تایید مقدار آماره دوربین واتسون و همچنین نتایج آزمون کالومگروف اسمیرنوف تحلیل رگرسیون انجام و نتایج در جدول ۹ ارائه شد. نتایج تحلیل رگرسیون در جدول ۹ در دانش‌آموزان و دانشجویان حاکی از قابلیت مقیاس‌های هسته ارزشیابی‌های خود در تبیین واریانس وابستگی به شبکه‌های اجتماعی است. بر اساس ضریب تعیین به‌دست آمده مقیاس‌های هسته ارزشیابی‌های خود در دانش‌آموزان ۱۸ درصد و در دانشجویان ۲۰ درصد از واریانس وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را تبیین می‌کند. در نتیجه مقیاس‌های هسته ارزشیابی‌های خود پیش‌بینی‌کننده مناسبی برای وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در هر دو گروه هستند.

جدول ۹ خلاصه تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی وابستگی به شبکه‌های اجتماعی بر اساس نمره مقیاس‌های هسته ارزشیابی خود در

دانش‌آموزان و دانشجویان

گروه	R	R ²	SE	D	F	sig
دانش‌آموزان	۰/۴۳	۰/۱۸	۱۶/۲۸	۱/۵۸	۸/۴۴	۰/۰۰
دانشجویان	۰/۴۵	۰/۲۰	۱۲/۸۴	۱/۷۷	۹/۴۰	۰/۰۰

نتایج جدول ۱۰ حاکی از آن است که مقیاس‌های خودکارآمدی تعمیم‌یافته و روان‌آزردگی‌گرایی در دانش‌آموزان قابلیت تبیین واریانس وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را دارند. از آنجایی که مقدار سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۱ است فرض تساوی این ضرایب با عدد صفر رد می‌شود و نباید آنها را از معادله رگرسیون خارج کرد. به عبارت دیگر متغیرهای پیش‌بین در متغیر ملاک سهم دارند. ضرایب استاندارد شده بتا نشان می‌دهد که روان‌آزردگی‌گرایی دارای تاثیر بیشتری است زیرا به ازای یک واحد تغییر در این متغیر، ۰/۲۳ تغییر در وابستگی به شبکه‌های اجتماعی ایجاد می‌شود.

نتایج در رابطه با دانشجویان حاکی از آن است که مقیاس حرمت خود قابلیت تبیین واریانس وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را دارد. از آنجایی که مقدار سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۱ است فرض تساوی این ضریب با عدد صفر رد می‌شود و نباید آن را از معادله رگرسیون خارج کرد. به عبارت دیگر این متغیر پیش‌بین در متغیر ملاک سهم دارد. ضریب استاندارد شده بتا نشان می‌دهد که به ازای یک واحد تغییر در این متغیر، ۰/۳۰ تغییر در وابستگی به شبکه‌های اجتماعی ایجاد می‌شود.

جدول ۱۰ ضرایب رگرسیون برای پیش‌بینی وابستگی به شبکه‌های اجتماعی بر اساس نمره مقیاس‌های هسته ارزشیابی خود در دانش‌آموزان و دانشجویان

گروه	B	SE	β	t	Sig	
دانش‌آموزان	مقدار ثابت	۸۰/۸۷	۱۵/۵۹	۵/۱۸**	۰/۰۰	
	حرمت خود	-۰/۱۵	۰/۲۱	-۰/۷۴	۰/۴۵	
	خودکارآمدی تعمیم‌یافته	-۱/۰۴	۰/۳۹	-۰/۲۱	۰/۰۱**	
	روان‌آزردگی‌گرایی	۰/۴۰	۰/۱۴	۰/۲۳	۰/۰۰۶**	
	مسند مهارگری	-۰/۵۵	۰/۳۴	-۰/۱۲	-۱/۶۰	۰/۱۱
دانشجویان	مقدار ثابت	۶۹/۶۴	۱۳/۵۸	۵/۱۲**	۰/۰۰	
	حرمت خود	-۰/۶۷	۰/۲۲	-۰/۳۰	۰/۰۰۲**	
	خودکارآمدی تعمیم‌یافته	-۰/۳۴	۰/۳۸	-۰/۰۷	-۰/۸۹	۰/۳۷
	روان‌آزردگی‌گرایی	۰/۱۷	۰/۱۲	۰/۱۲	۱/۳۵	۰/۱۷
	مسند مهارگری	-۰/۱۲	۰/۲۱	-۰/۰۴	-۰/۵۵	۰/۵۷

** همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنادار است.

بحث و نتیجه گیری

نتایج پژوهش نشان دادند که رابطه شبکه‌های اجتماعی با حرمت خود، خودکارآمدی تعمیم‌یافته، مسند مهارگری منفی یا معکوس و معنادار است که بیانگر آن است که با افزایش این متغیرها، وابستگی به شبکه‌های اجتماعی کاهش می‌یابد. همبستگی مثبت یا مستقیم و معنادار بین روان‌آزردگی‌گرایی و وابستگی به شبکه‌های اجتماعی بیانگر آن است که با افزایش این متغیر، وابستگی به شبکه‌های اجتماعی نیز افزایش می‌یابد و مقیاس‌های هسته ارزشیابی‌های خود پیش‌بینی‌کننده مناسبی برای وابستگی به شبکه‌های اجتماعی هستند که با نتایج پژوهش‌های یانگ، ۲۰۱۳؛ بارکر، ۲۰۰۹؛ استنفیلد، الیسون و لمپ، ۲۰۰۸؛ بلنیکا، ۲۰۰۸؛ میشل و بن خور، ۲۰۰۷؛ پاجروس و یوردان، ۲۰۰۶؛ هرمان، ۲۰۰۵؛ آمیچای و آرتزی، ۲۰۰۰؛ اولیری، ۱۹۹۲؛ شایق، آزاد و بهرامی، ۱۳۸۸؛ ناستی‌زایی، ۱۳۸۷؛ ابوالقاسمی، پورکرد و نریمانی، ۱۳۸۹ همسو و با پژوهش یانگ و راجرز، ۱۹۹۸ ناهمسو است. در تبیین نتایج می‌توان اظهار داشت از آن‌جا که ارزشیابی‌های افراد درباره خود، ارزشیابی‌های هسته‌ای آنها را منعکس می‌کند، افراد روان‌آزده‌گرا شناختی غیرسازشی دارند که احتمال گرایش آنها را به اینترنت افزایش می‌دهد و کسی که فکر زیادی درباره اینترنت می‌کند، وابستگی شدیدتر و طولانی‌تر خواهد داشت. از جمله تحریف‌های شناختی دیگر درباره خود شامل تردید به خود، خودکارآمدی پایین، خودشایستگی پایین و خودتأییدی ضعیف است و بدین جهت فرد سعی می‌کند با دسترسی به اینترنت پاسخ‌های مثبت‌تر و با تهدید کمتری از دیگران دریافت نماید. افکار مربوط به دنیا در زمینه یک پاسخ همه یا هیچ در مورد اینترنت است که در آن فرد فکر می‌کند تنها دوست او اینترنت است و بنابراین با آن بودن همه چیز به همراه خواهد داشت در حالی که بدون آن هیچ‌کس او را دوست نخواهد داشت. شناخت غیرسازشی، به‌عنوان علت کافی ابتدایی نشانگان اختلال اینترنت در نظر گرفته می‌شود. از طرف دیگر آسیب‌شناسی روانی مثلاً افسردگی، روان‌آزردگی‌گرایی، اضطراب اجتماعی، وابستگی به مواد و مانند آن علل لازم پایانی اختلال هستند، بدین معنی که آسیب‌های روان‌شناختی باید وجود داشته باشد تا نشانگان وابستگی به اینترنت رخ دهد و باید توجه داشت که این آسیب‌های روان‌شناختی به خودی خود منجر به وابستگی به اینترنت نمی‌شود، اما برای آن لازم است. بنابراین استفاده مرضی ویژه از استفاده بیش از اندازه و سوء استفاده از اینترنت است و نتیجه آسیب‌های روانی قبلی فرد است که در اثر تقویت‌هایی که فرد از اینترنت دریافت می‌کند، در او باقی می‌ماند و وابسته به اینترنت می‌شود. اما استفاده مرضی عمومی از اینترنت کاملاً متفاوت است و عامل اصلی آن بافت اجتماعی فرد است. افرادی که در عامل روان‌آزردگی‌گرایی نمره بالا می‌گیرند دارای عواطف منفی بالایی هستند آنان گرایش به افسردگی، اضطراب، احساس ناایمنی، احساس تنهایی و عدم داشتن مهار بر محیط و نداشتن شبکه حمایت اجتماعی دارند که این ویژگی‌ها بستر گرایش به وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را در آنها فراهم می‌سازد. چرا که از طریق اینترنت احساس تنهایی و نداشتن مهار بر محیط و عدم وجود شبکه حمایتی را کاهش می‌دهند (دیویس^{۵۵}، ۲۰۰۱ نقل از امیدوار و صارمی، ۱۳۸۱). عواقب منفی به‌خصوص برای کاربران مبتلا به حرمت خود پایین که تمایل به استفاده از شبکه‌های اجتماعی دارند، به عنوان غرامت از کمبود زندگی واقعی است، به این دلیل که آنها وابسته به بازخوردهایی هستند که آنها از طریق این سایت‌ها دریافت خواهند کرد (الیسون، استنفیلد و لمپ، ۲۰۰۷). ضررهای استفاده از شبکه‌های اجتماعی به‌خصوص برای کاربران حرمت خود پایین بیشتر است، زیرا احساس تشویق باعث افزایش صرف زمان بیش‌ازحد در شبکه‌های اجتماعی برای آنها می‌شود (هال، ۲۰۱۳). مسند مهارگری با سازه‌ی خودکارآمدی در ارتباط است. خودکارآمدی نیز می‌تواند پیش‌بینی‌کننده حرمت خود در افراد باشد. بنابراین با توجه به همپوشی بین مسند مهارگری و خودکارآمدی می‌توان چنین نتیجه گرفت که خودمهارگری می‌تواند حرمت خود را پیش‌بینی نماید (قاسم‌زاده، برنجیان تبریزی، عابدی و برزیده، ۲۰۱۱). عامل حرمت خود و خودکارآمدی پایین در ایجاد وابستگی به شبکه‌های اجتماعی می‌تواند تعیین‌کننده باشد (پاجروس و یوردان، ۲۰۰۶؛ بلنیکا، ۲۰۰۸). از طرفی دیگر مسند مهارگری با سلامت روانی و جسمانی ارتباط مثبت دارد و تمایل به مهار وقایع با رفتارهای روان‌شناختی از جمله تعامل‌های اجتماعی گره خورده است (بوچل و برگر، ۲۰۱۰). مسند مهارگری با انگیزه ارتباط همبستگی دارد. نیاز به برقراری روابط اجتماعی، احساس تعلق به گروه و اهمیت داشتن در گروه‌های اجتماعی بزرگ‌تر مربوط می‌شود (پترسون، کرین و باسن، ۲۰۰۲). نتایج پژوهش در دو جنس نشان می‌دهند که رابطه شبکه‌های اجتماعی فقط با مسند مهارگری در دختران معنادار نیست و بین وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با حرمت خود، خودکارآمدی تعمیم‌یافته، مسند مهارگری و روان‌آزردگی‌گرایی در بین دختران و پسران تفاوت معنادار وجود ندارد، در نتیجه اثر تعدیل‌کننده جنس در مقیاس‌های هسته ارزشیابی‌های خود به‌جز مسند مهارگری در دختران تأیید می‌شود و مقیاس‌های هسته ارزشیابی‌های خود پیش‌بینی‌کننده مناسبی برای وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در هر دو جنس هستند که با نتایج اولسن، سوربرینگ و استگ‌برگ، ۲۰۰۰ همسو و با پژوهش‌های اسپرر، ۲۰۰۹؛ یانگ، ۲۰۰۹ ناهمسو است. در تبیین نتایج می‌توان اظهار داشت مسند مهارگری مفهومی است که نشان می‌دهد افراد رویدادهای مثبت و منفی را در زندگی چگونه درک می‌کنند، چه دلایلی برای وقوع آنها می‌یابند و به عبارت دیگر وقوع آنها را به چه چیزهایی نسبت می‌دهند، بر این اساس می‌توان جایگاه افراد را در پیوستاری که در یک سوی آن مسند مهارگری درونی و در سر دیگر آن مسند مهارگری بیرونی قرار دارد، تعیین کرد. پژوهش‌ها نشان داده‌اند جنس با

تمایل به مهار وقایع متفاوت است. نمره‌های مردان در تمایل به مهار وقایع بالاتر از زنان است (اشر و پکوتی، ۲۰۰۳). در فرهنگ کشور ایران به رغم مشارکت گسترده زنان در فعالیتهای اجتماعی و بالا رفتن سطح تحصیلات و اشتغال آنها، هنوز هم مردان خود را مسئول اداره خانواده می‌دانند و جامعه نیز فرصتهای بیشتری را برای پیشرفت در سطوح حرفه‌ای به آنان می‌دهد (دادستان، ۱۳۸۷) و زنان کمتر باور به توانایی خود درباره تأثیر بر محیط دارند (هارتر، ۱۹۹۰ نقل از جاج و همکاران، ۱۹۹۸). تفاوت همبستگی بین این دو متغیر در دو جنس معنادار نشد؛ در نتیجه می‌توان گفت دختران و پسران از این لحاظ تفاوت قابل ملاحظه‌ای ندارند. همچنین نتایج پژوهش در دو سطح تحولی نشان دادند فقط بین وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با حرمت خود در بین دانش‌آموزان و دانشجویان تفاوت معنادار وجود دارد. مقدار این همبستگی در دانشجویان بیشتر از دانش‌آموزان است. در نتیجه اثر تعدیل‌کننده سن فقط در خصوص حرمت خود تأیید می‌شود. مقیاس‌های هسته ارزشیابی‌های خود پیش‌بینی‌کننده مناسبی برای وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در هر دو گروه هستند که با پژوهش‌های کاس، گریفیث، کاریلا و بیلوکس، ۲۰۱۴؛ کوریا، هینسلی و دزونیکا، ۲۰۱۰؛ لی و کوان، ۲۰۱۱؛ استنفیلد، الیسون و لمپ، ۲۰۰۸؛ افراسیابی و بشیر، ۱۳۹۵؛ آقابابایی، جلیلی و باقری، ۱۳۸۷ همسو است و با پژوهش کانتر، افیفی و رایبیز، ۲۰۱۲ ناهمسو است. در تبیین نتایج می‌توان اظهار داشت که حرمت خود پایین یکی از معضلات روانی انسان به‌خصوص در سنین نوجوانی و اوایل جوانی است در پژوهش‌های بسیاری رابطه منفی حرمت خود با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی به اثبات رسیده است (گریفیث، ۲۰۰۰ عواقب منفی به‌خصوص برای کاربران مبتلا به حرمت خود پایین که تمایل به استفاده از شبکه‌های اجتماعی دارند، به‌عنوان گرامت از کمبود زندگی واقعی است، به این دلیل که آنها وابسته به بازخوردهایی هستند که آنها از طریق این سایت‌ها دریافت خواهند کرد (الیسون، استنفیلد و لامپ، ۲۰۰۷). بنابراین، به‌طور بالقوه، افراد با حرمت خود پایین در معرض خطر وابستگی به شبکه‌های اجتماعی هستند. استفاده کاربران از شبکه‌های اجتماعی، به‌شدت با ادراک آنها به‌عنوان سبک مقابله و روشی برای جبران برخی کمبودها مانند حرمت خود پایین، مرتبط است. این موقعیت به آنها اجازه می‌دهد تا احساس بهتری داشته باشند زیرا جایگزینی است برای اینکه آنها شخصیت و موقعیت اجتماعی متفاوتی به دست آورند. به عبارت دیگر آنها در این راه خود را به‌شدت رضایت‌مند احساس می‌کنند (گریفیث، ۲۰۰۷). یافته‌های پژوهش‌ها حاکی از این است که کاربران وابسته، حرمت خود پایین‌تری دارند. با توجه به ویژگی‌های اینترنت و به‌خصوص مسئله ناشناس بودن در اینترنت که باعث می‌شود جو اجتماعی اینترنت کمتر از روابط اجتماعی رودررو تهدیدکننده به‌نظر برسد، شاید بتوان گفت افرادی که حرمت خود پایینی دارند، و از اینترنت به‌عنوان راه‌گریز استفاده می‌کنند، به آن وابسته می‌شوند (قاسم‌زاده، شهرآرای و مرادی، ۱۳۸۶). مقایسه همبستگی دو متغیر پژوهش در دوره‌های سنی تحولی به‌غیر از حرمت خود معنادار نشد؛ در نتیجه بین دانش‌آموزان و دانشجویان فقط در حرمت خود تفاوت قابل ملاحظه‌ای دیده شد. محدود بودن نمونه مورد بررسی به دانش‌آموزان متوسطه پایه یازدهم دختر و پسر در دو منطقه شهر تهران و دانشجویان دانشگاه آزاد تهران جنوب، محدودیت در تعمیم‌پذیری نتایج این پژوهش را مطرح می‌سازد. بنابراین پیشنهاد پژوهشی این است که گروه نمونه پژوهش در رده‌های سنی دانش‌آموزان دیگر و دانشجویان در مقاطع مختلف و رشته‌های متفاوت در رده‌های مختلف تحصیلی میسر شود. به‌نظر می‌رسد محدودیت‌های اجتماعی در خصوص روابط میان نوجوانان و جوانان همجنس و ناهمجنس می‌توانند در این مساله سهم داشته باشند که آنان به‌ناچار به‌عنوان جایگزین، زمان بیشتری را در شبکه‌های اجتماعی و حضور در اتاق‌های گفتگوی مجازی اختصاص دهند. از این‌رو، آموزش و استفاده درست از رسانه‌های مجازی مانند انواع شبکه‌های اجتماعی و همچنین همکاری رسانه‌های جمعی به‌خصوص تلویزیون به این منظور می‌تواند راهگشا باشد. شرکت والدین در جلسات آموزشی که از طرف سازمان آموزش و پرورش و یا سازمان بهزیستی که در هر منطقه برگزار می‌شود، و گذراندن اوقات فراغت والدین و فرزندان همراه یکدیگر، می‌تواند سبب شود تا فرزندان و والدین از نظر عاطفی، احساس صمیمیت کنند و برای جبران کمبودهای ارتباطی و عاطفی به فضای مجازی پناه نبرند.

منابع

- ابوالقاسمی، آ.، پورکرد، م. و نریمانی، م. (۱۳۸۹). رابطه بین مهارت‌های اجتماعی، خودکارآمدی و نگرش نسبت به مواد مخدر در نوجوانان. *مجله علوم پزشکی دانشگاه سبزوار*، ۱۶(۴)، ۱۸۸-۱۸۱.
- افراسیابی، م. و بشیر، ح. (۱۳۹۵). شبکه‌های اجتماعی اینترنتی و سبک زندگی جوانان: مطالعه موردی بزرگ‌ترین جامعه مجازی ایرانیان. *مجله ره‌آورد نور*، ۱۴۴۳، ۲-۱۵.
- آقابابایی، آ.، جلیلی، د. و باقری، س. (۱۳۸۷). مطالعه عوامل مؤثر در استفاده از اینترنت بین جوانان. *مجله رسانه*، ۶، ۷-۲.
- امیدوار، آ. و صارمی، ع. (۱۳۸۱). اعتیاد به اینترنت: توصیف، سبب‌شناسی، پیشگیری، درمان و مقیاس‌های سنجش اختلال اعتیاد به اینترنت. مرکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی پردیس، مشهد: انتشارات تمرین.
- دادستان، پ. (۱۳۸۷). ۱۸ مقاله در روان‌شناسی. تهران: انتشارات سمت.
- شایق، س.، آزاد، ح. و بهرامی، ه. (۱۳۸۸). بررسی اعتیاد به اینترنت و رابطه‌ی آن با ویژگی‌های شخصیتی در نوجوانان تهران. *مجله علمی پژوهشی اصول بهداشت روانی*، ۱۱(۲)، ۱۴۹۹-۱۵۸.
- شکرستان، ن.، عسکرزاده، ق.، باقری، م. (۱۳۹۶). رابطه‌ی بین هراس اجتماعی، سلامت معنوی و رضایت از زندگی با اعتیاد به اینترنت، *مجله علمی پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی*، دوره‌ی ۷، شماره‌ی ۲۵، بهار ۹۶.
- علوی، س.، جنتی فرد، ف.، اسلامی، م. و رضاپور، ح. (۱۳۹۰). ارزیابی ملاک‌های تشخیصی DSM-IV برای تشخیص اختلال اعتیاد به اینترنت. *مجله تحقیقاتی علوم پزشکی زاهدان*، ۱۳(۶۰)، ۳۱-۳۵.
- شولتز، د. و شولتز، س. آ. (۱۳۸۴). تاریخ روان‌شناسی نوین. ترجمه ع. سیف و دیگران. تهران: انتشارات آگاه.
- قاسمی، م.، مقدم‌زاده، ع. (۱۳۹۶). تفاوت‌های جنسیتی در استفاده از شبکه‌های اجتماعی (مطالعه موردی دبیرستان‌های منطقه ۵ شهر تهران). *مجله پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی*، شماره‌ی ۲۷، پاییز ۱۳۹۶.
- قاسم‌زاده، ت.، شهرآرای، م. و مرادی، ع. (۱۳۸۶). بررسی نرخ شیوع به اعتیاد به اینترنت در دختران دبیرستان شهر تهران و مقایسه دختران معتاد و غیرمعتاد به اینترنت در متغیرهای تنهایی، عزت‌نفس و مهارت‌های اجتماعی. *فصلنامه مطالعه فرهنگی دفاعی زنان*، ۳(۱).
- محمدی، ن. (۱۳۸۴). بررسی مقدماتی اعتبار و قابلیت اعتبار مقیاس حرمت خود روزنبرگ. *فصلنامه روان‌شناسان ایرانی*، ۴(۴)، ۳۲۰-۳۱۳.
- ناستی زایی، ن. (۱۳۸۷). بررسی ارتباط سلامت عمومی با اعتیاد به اینترنت. *مجله طبیب شرق*، ۵۷-۱۶۳.
- نعمت‌طواسی، م. و اکبرزاده‌حوری، ش. (۱۳۹۱). روی‌آورد خلقی رضایت شغلی: هسته ارزشیابی‌های خود در محیط کار. *فصلنامه علوم رفتاری*، ۶(۲)، ۱۱۸-۱۱۱.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and Statistical Manual for Mental Disorders (DSM-5)* Arlington, VA: American Psychiatric Association.
- Amichai, H. Y., & Artzi, B. (2000). The relationship between extroversion, neuroticism, and the different uses of the internet. *Computer in Human Behavior*, 16, 441-445.
- Asher, S. R., & Paquette, J. A. (2003). Loneliness and Peer relation in childhood. *Current Directions in Psychological Science*, 12, 75-78.
- Barker, V. (2009). Older adolescent's motivations for social network site use: the influence of gender, group identity, and collective self-esteem. *Cyberpsychology & Behavior: The Impact of the Internet, Multimedia and Virtual Reality on Behavior and Society*, 12(2), 209-13.
- Bazarova, N. N., & Choi, Y. H. (2014). Self-Disclosure in social media: Extending the functional approach to disclosure motivations and characteristics on social network sites. *Journal of Communication*, 64(4), 635-657.
- Benevenuto, F., Rodingues, T., Cha, M., & Almedia, V. (2012). Characterizing user navigation and interactions in online social networks. *Inform. Sci*, 195, 1-14.
- Buechel, E and Berger, J. (2010). "Facebook Therapy"? Why Do People Share Self-Relevant Content Online?. *Labovitz School of Business & Economics, University of Minnesota Duluth*, 11 E.
- Caruso, J. C., Witkiewitz, K., Belcourt-Dittloff, A., & Gottlieb, J. D. (2001). Reliability of scores from the Eysenck Personality Questionnaire: A reliability generalization study. *Educational a Psychological Measurement*, 61, 675-689.
- Cooper, A. (2010). *Internet*. Mortazavi, H., Jabarian, B. (Persion translator). Tehran: Danzheh Publisher, 82-99.
- Correa, T., Hinsly, A. W., & de Zuniga, H. G. (2010). Who interacts on the Web? , The intersection of users' personality and social media use. *Comput Hum Behav*, 26, 247-253.
- Dilmac, B., & Eksi, H. (2008). Investigation the relationship between life satisfaction and self-esteem among vocational schools students. *Journal of Institute of Social Sciences*, 20, 279-289.
- Dufour, M., Nadeau, L., & Gagnon, S. R. (2014). Internet addiction: a descriptive clinical study of pople asking for help in rehabilitation treatment center in Quebec: exploratory study. *Sante Ment Que*, 39, 149-168.

- Ellison, N., Steinfeld, C., & Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook friends: social capital and college student's use of online social network sites. *Journal of Computer- Mediated Communication*, 12(4), 1143.
- Eysenck, H. J., & Eysenck, S. B. G. (1968). *Manual for the Eysenck Personality Inventory*. San-Diego: Educational and Industrial Testing Service.
- Floros, G., Siomos, k., & Stogiannidou, A. (2014). Comorbidity of psychiatric disorders with Internet addiction Ina clinical sample: the effect of personally, defense style and psychopathology. *Addict Behav*, 39, 1839-1845.
- Ghasemeizad, A. R., Berenjjan Tabrizi, H., Abedi, M. R., & Barzeideh, A. (2011). A comparative study of the relationship between quality of life and self-esteem, locus of control, stress and social capital and Shahed children in fares province. *Journal of New approach in educational administration*, 1 (4): 107-24. [Persian].
- Goldberg, I. (1996). *Internet Addiction Disorder (IAD): Diagnostic Criteria*.
- Gonzalez, N. A. (2008). *Internet addiction disorder and it is relation to impulse control*. MA. Dissertation. USA: Texas University. College of psychology, 6-25.
- Griffiths, M. D. (2010). Gaming in social networking sites: A growing concern?. *World Online Gambl Law Rep*, 9, 12-13.
- Griffiths, M. D. (2007). Social interactions in Massively Multiplayer Online Role- Playing gamers. *CyberPsychology and Behavior*, 10, 575-583.
- Griffiths, M. D. (2000). Excessive Internet use: Implication for sexual behavior. *Cyberpsychology & Behavior*, 3(4).
- Haferkamp, N., & Kramer, N. C. (2011). Social comparison 2, 0: Examining the effects of online profiles on social-networking sites. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Net working*, 14(15), 309-314.
- Hall, J. A. (2013). Humor in long-term romantic relationships: The association of general humor styles and relationship-specific functions with relationship satisfaction. *Western Journal of Communication*, 77, 272-92.
- Hermann, K. S.S. (2005). *The influence of social self-efficacy, self-esteem, and personality differences on loneliness and depreetion*. Dissertaion, the Ohio State University.
- Judge, T. A. (2009). Core self-evaluations and work success. *Current Directions in Psychological Science*, 18(1), 58-62.
- Judge, T. A., Erez, A., Bono, J. E., & Thoresen, C. J. (2003). The Core Self-Evaluations Scale (CSES): Development of a measure. *Personnel Psychology*, 56, 303-331.
- Judge, T. A., Locke, E. A., Durham, C. C., & Kluger, A. N. (1998). Dispositional effects on job and life satisfaction: The role of core evaluations. *Journal of Applied Psychology*, 83, _17-34.
- Judge, T. A., Locke, E. A., & Durham, C. C. (1997). The dispositional causes of job satisfaction: A core evaluations approach. In B. B. Staw & L. L. Cunnings (Eds.), *Research in organizational behavior*, 19, 189-239, Greenwich, CT: JAI Press.
- Kammeyer-Mueller, J. D., Judge, T. A., & Scott, B. A. (2009). The role of core self-evaluations in the coping process: Testing an integrative model. *Journal of Applied Psychology*, 94, 177-195.
- Kanter, M., Afift, T., & Robbins, S. (2012). The impact of parents "friendig" their young adult child on facebook on perceptions of parental privacy invasions and parent-child relationship quality. *Journal of Communication*, 62(5), 900-917.
- Katarzyna, M. & Przemyslaw K. (2012). Social networks on the Internet. *World Wide Web*, 16, 31- 72.
- Kline, R. B. (2010). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford Press.
- Koh, Y. S. (2015). The Korean national policy for Internet addiction. In: Montag, C., Rruter, M., editor. *Internet addiction. Neuroscientific approaches and therapeutic interventions*. London: Springer, 219-234.
- Kuss, D. J. (2015). I cannot do it by myself-An IPA of clients seeking Psychotherapy for their MMORPG addiction. In: Bishop, J. *Psychological and Social Implications Surrounding Internet and Gaming Aaddiction*. IGI Global. Information Science Reference an Imprint of IGI Global.
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2015). *Internet addiction in Psychology*. London: Palgrave.
- Kuss, D. J., Griffiths, M. D., Karila, L., & Billieux, J. (2014). Internet addiction: a systematic review of epidemiological reswarch for the last decade. *Curr Pharm Des*, 20, 4026-4052.
- Gok, T. (2016). The effects of social networking sites on students' studying and habits. *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 2(1), 85-93.
- Lee, G., Lee, J., Kwon, S. (2011). Use of social- networking sites and subjective well-being. A study in South Korea. *Cyberpsychol Behav Soc Network*, 14, 151-155.
- Levenson, H. (1981). Differentiating among internality, powerful others, and chance. In H. M. Lefcourt (Ed.), *Research with the locus of control construct* (pp.15- 63). New York: Academic Press.
- Lopez- Fernandez, O. (2015). How has Internet addiction research evolved since the advent of Internet Gaming Disorder? An overview of cyberaddictions from a psychological perspective. *Curr Addication Rep*, 2, 263-271.
- Michacel, K., & Ben-Zur, H. (2007). Risktaking among adolescents: Associations with social and affective factors. *Journal of Adolescence*, 30(1), 17-31.
- Oleary, A. (1992). Self- efficacy and health: Behaviorall and stress- physiological mediation. *Cognitive Therapy and Research*, 16(2), 229-245.

- Olsen, S., Sorbring, E., & Stegberg, T. (2000). Teaching Staff Attitude Toward ICT: Is Gender- International. *International Women Online Journal of Distance Education*, 1(2).
- Computer addiction: Is it real or is it virtual? *Harvard Mental Health Letter*, 15(7), 8. Orzack, M. H. (1999).
- Pajares, F., & Urdam, T. (2006). Adolescence and education. Self-efficacy beliefs of adolescents. Greenwich, CT: Information Age Publishing.
- Paterson, M., Green, J., & Basson, C. J. (2002). Probability of assertive behavior, interpersonal anxiety and self-efficacy of South African registered dietitians. *The British Dietetic Association LTD*, 15, 9-17.
- Poddar, S., Sayeed, N., & Mitra, S. (2015). Application of motivational enhancement therapy principles in treatment. *Indian Journal of Psychiatry*, 57, 100-101.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Santos, V., Nardi, A. E., & King, A. L. (2015). Treatment of internet addiction in-patient with panic disorder and obsessive-compulsive disorder: a case report. *CNS Neural Disorder Drug Targets*, 14, 341-344.
- Scherer, P. (2009). Survey of individuals treated at the IAR for Internet addiction. Unpublished raw data. RC569.154153 2010. 616. 85, 84-DC22 2010018071. Printed in the United States of America.
- Servidio, R. (2014). Exploring the effects of demographic factors, Internet Usage and personality traits on Internet addiction in a sample of Italian university students. *Compute Hum Behave*, 35, 85-92.
- & Lampe, C. (2008). Social capital, self-esteem, and use of online social network sites: Steinfield, C., Ellison, N., A longitudinal analysis. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29, 434-445.
- properties of the internet addiction test. *Cyber Widyanto, L., & McMurrin, M. (2004). The psychometric psychology & Behavior*, 7 (4), 443-450.
- Young, K. S. (2013). Treatment outcomes using CBT-IA with Internet-addicted patients. *J Behav Addict*, 2, 209-215.
- Young, K. S. (2009). Understanding online gaming addiction and treatment issuant for adolescents. *American Journal of family Therapy*, 37, 355-372.
- Young, K. S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. 104 th annual meeting of the American Psychology Association, August 11; Toronto, Canada, 1, 244-237.
- Young, K. S., & Rogers, R. C. (1998). The relationship between depression and Internet addiction. *Cyberpsychology & Behavior*, 1, 25-28.